

ולא נצריכנו הטפת דם ברית וטבילה?

תלמוד לומר בפרשת קדושים [ויקרא יט לג]:

"וכי יגור אתך גר בארצכם, לא תונו אותו.

כאזרח מכם יהיה הגר הגר אתכם".

ודרשו חכמים: "וכי יגור אתך גר" — אינו גר אלא כשהוא "אתך", דהיינו, במוחזק לך שהוא גר, ולא כמי שבא ואמר שהוא גר.

ואם בא הגר ועדיו עמו, המעידים על גרותו — מניין שנקבלו?

תלמוד לומר "וכי יגור — בארצכם". [לפי הגהת הב"ח]

ודרשו חכמים: "וכי יגור", מכל מקום. שאפילו אינו מוחזק לגר, נקבלו, על סמך העדים.

ולקמן יתבאר מדוע צריך דרשה מהכתוב כדי להאמין לשני עדים שהתגייר.

אין לי שמקבלים גרים אלא בארץ. א-מ

בחוצה לארץ — מניין שמקבלים גרים?

תלמוד לומר "וכי יגור אתך" — בכל מקום שאתך!

אם כן, מזה תלמוד לומר "בארץ"?

בארץ — צריך להביא הגר ראייה שהתגייר בבית דין. ואין היותו מהול ראייה, כי שמא גבעוני מהול הוא. כי בארץ יש לחוש שרוצה להראות עצמו גר, למרות שהוא גוי, משום שבת הארץ.

בחוצה לארץ — אין צריך להביא ראייה, היות

ושם אין הגויים רוצים להתגייר, עקב שפלות ישראל בחוץ לארץ, דברי רבי יהודה.

וחכמים אומרים: בין בארץ בין בחוצה לארץ — צריך להביא ראייה.

ועתה דנה הגמרא בדברי הכרייתא.

שנינו בכרייתא: בא הוא, הגר, ועדיו עמו — מנין שנקבלנו? תלמוד לומר "וכי יגור בארצכם", מכל מקום.

והוינן בה: כיון שמביא עמו הגר עדים על גרותו — קרא למה לי? והרי עדיו עמו, ועדים נאמנים בכל מקום!

אמר רב ששת, כאן מדובר בכגון דאמרי העדים: שמענו שנתגייר בבית דין של פלוני!

סלקא דעתך אמינא לא ליהמנייהו על כך. שאין זו עדות על גרות שראו, אלא עדות שמיעה בעלמא.

קא משמע לך קרא, שסומכים על עדות שמיעה כזו כדי להחזיקו גר.

עוד שנינו בכרייתא: "בארץ".

אין לי שמקבלים גרים אלא בארץ.

בחוצה לארץ מניין שמקבלים גרים?

תלמוד לומר: "אתך" — בכל מקום שאתך.

והוינן בה: והא אפיקתיה!

הרי השתמשנו במילה "אתך" לדרשה אחרת! ללמוד מהכתוב "אתך", שאין מאמינים לגר שבא ואומר שהתגייר, אלא רק אם הוא "אתך", במוחזק לך שהוא גר?!

ומשנינן: שני לימודים לפנינו, ומהם אפשר ללמוד את שני הענינים:

לימוד **חדא** יש ללמוד מ"וכי יגור גר אתך".
[ויקרא יט לג]

ולמוד **חדא** יש ללמוד מהפסוק הבא אחריו:
"כאזרח מכם, יהיה לכם הגר הגר אתכם"
[לפי גירסת הגר"א].

עוד שנינו בברייתא: **וחכמים אומרים: בין בארץ בין בחוצה לארץ — צריך להביא ראייה שהתגייר.**

והוינן בה: **ואלא הא כתיב "בארץ"!** והרי מכאן למד רבי יהודה, שרק בארץ צריך להביא ראייה, ולא בחוצה לארץ!

ומשנינן: לפי חכמים, **ההוא "בארץ"**, אינו בא לומר שרק בארץ צריך להביא ראייה.

אלא, **מיבעי ליה, דאפילו בארץ מקבלים גרים.**

דסלקא דעתך אמינא משום טיבותא דארץ ישראל שהיא זבת חלב ודבש, **קמגייירי, ולא נקבלם,** לפי שאינם מתגיירים לשם שמים.

ואפילו **השתא נמי, דליכא טיבותא,** שעתה היא אינה זבת חלב ודבש, בכל זאת **איכא** יש בה לקט שכחה ופאה ומעשר עני, שנוהג גם בזמן הזה, וכדי לקבלם כשהם עניים, הם מתגיירים —

קא משמע לן קרא "בארץ", שגם בארץ מקבלים גרים.

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: הלכה כחכמים, **שבין בארץ בין בחוצה לארץ — צריך הגר להביא ראייה שהתגייר.**

ותמהינן: **פשיטא** שהלכה כחכמים, שהרי **יחיד ורבים — הלכה כרבים!**

ומשנינן: **מהו דתימא, מסתבר טעמא דרבי יהודה,** דהרי **קמסייעי ליה קראי.**

שהרי תחילת הפסוק "כי יגור אתך גר" מלמדת שמקבלים גרים בארץ, מהלימוד "כל שאתך". והמשך הפסוק — "בארצכם" — הוא מיותר. והוא מוכיח כדברי רבי יהודה, שרק בארץ צריך הגר להביא ראייה על גרותו, לפי שהיא זבת חלב ודבש, ולא בחוצה לארץ.

קא משמע לן שאפילו הכי, הלכה כחכמים.

תנו רבנן: כתיב בתחילת ספר דברים [פרק א] **"ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו" —**

מכאן, מכך שנקט הכתוב "גרו" באומרו "ושפטתם" —

אמר רבי יהודה: מלמד הכתוב, כי רק גר שנתגייר בבית דין — הרי זה גר.

אבל אם נתגייר בינו לבין עצמו — אינו גר.

מעשה בגר אחד, שהיה מוחזק שהוא ישראל כשר, **שבא לפני רבי יהודה, ואמר לו:** נתגיירתי ביני לבין עצמי!

אמר לו, שאלו רבי יהודה: האם יש לך עדים לפסול עצמך, להעיד שהתגיירת שלא בבית דין, והינך גוי ולא ישראל?

אמר ליה: לאו.

עוד שאלו: **יש לך בנים?**

אמר לו: הן.

אמר לו רבי יהודה: **נאמן אתה לפסול את עצמך בלבד, ואי אתה נאמן לפסול את בניך**, שהוחזקו בידינו כישראלים כשרים.

והוינן בה: **ומי, וכי אמר רבי יהודה, אבנים, על הבנים שלו, הוא לא מהימן לפסול?**

והתניא בענין הכרת הבכור: נאמר בספר דברים [כא יז]:

"כי את הבכור בן השנואה יכיר, לתת לו פי שנים".

"יכיר" — משמעותו היא: **יכירנו לאחרים.**

מכאן אמר רבי יהודה: נתנה התורה נאמנות מיוחדת לאב להכיר את בנו לגבי אחרים.

שאם אין בית הדין מכירים מי הוא בכור הבנים שלו, **נאמן אדם לומר על בנו:** זה בני, הוא בני **הבכור**, והוא הראוי ליטול פי שנים בנכסי, כשאמות.

ומכח חידוש זה של התורה, שנתנה כח נאמנות לאב על הכרת בנו, למד רבי יהודה:

כשם שנאמן האב לומר על בנו "זה הוא בני הבכור" — כך נאמן הוא גם לפוסלו, שאם כהן הוא, יכול הוא לומר על בנו:

בני זה, כהן חלל הוא — לפי שבן גרושה הוא, או לפי שבן חלוצה הוא!

וחכמים אומרים: אינו נאמן לפוסלו.

ומפורש בברייתא זו, שלפי רבי יהודה אדם נאמן לפסול את בניו, ומדוע אמר רבי יהודה לגר שבא לפניו, שאין הוא נאמן לפסול את בניו?!?

ונחלקו בתירוץ דבריו של רבי יהודה — רב נחמן בר יצחק ורבינא:

אמר נחמן בר יצחק, **הכי קאמר ליה:** כח הנאמנות שנתנה תורה לאב, שיהיה נאמן כשני עדים להכיר את בנו אפילו לפוסלו, הוא רק לישראל, לפי שרק ישראל כשר לעדות.

ואילו **לדבריך, עובר כוכבים אתה. ואין עדות לעובר כוכבים!**

וכיון שבניך מוחזקים לפנינו בכשרות, אין לך אפשרות להעיד עליהם לפוסלם.

ואילו **רבינא אמר בתירוץ דבריו של רבי יצחק:**

הכי קאמר ליה רבי יהודה לגר שבא לפניו:

האם יש לך בנים? — אמר לו: הן.

האם יש לך בני בנים? — אמר לו: הן.

אמר לו רבי יהודה: **נאמן אתה לפסול רק את בניך, ואי אתה נאמן לפסול בני בניך.**

וסובר רבינא, שלפי רבי יהודה נאמנות האב מכח "יכיר" נאמרה אפילו בגוי, לפי שאין היא בגדר עדות, אלא היא חידוש מיוחד של נאמנות שיש לאב על בנו.

אלא, שהחידוש הזה של "יכיר", נאמר רק לגבי נאמנות על בניו, ולא לגבי בני בניו.

ולכן, אם יש לו כבר בני בנים, אין הוא נאמן לפסול אפילו את בנו, כי לא יתכן שבנו יהיה פסול, ובני בניו יהיו כשרים [תוס'].
תניא נמי הכי, כדברי רבינא:

רבי יהודה אומר: נאמן אדם לומר על בנו קטן, ואין נאמן על בנו גדול.

ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן לפרש דבריו: לא קטן — קטן ממש, ולא גדול — גדול ממש.

אלא אם בנו הוא "קטן" [צעיר יחסית], ויש לו, לבנו הצעיר, בנים — זהו "בנו גדול", שאינו נאמן לפוסלו.

שהיות ואין לו נאמנות לפסול את בניו, לכן גם אינו יכול לפסול את בנו, כיון שלא יתכן שבנו יהיה פסול, ובניו יהיו כשרים [תוס'].

ואילו אם יש לו בן גדול [מבוגר יחסית], ואין לו, לבנו המבוגר, בנים — זהו "בנו קטן", שהוא נאמן לפוסלו.

ומכריעה הגמרא:

והלכתא כוותיה דרב נחמן בר יצחק בביאור דברי רבי יהודה, שאמר לו לדברך עובד כוכבים אתה! ואפילו על בנו אינו נאמן לפוסלו כשהוא גוי.

ותמהינן: והתניא בברייתא שהביאה הגמרא כוותיה כמו דאמר רבינא, שלפי רבי יהודה גם גוי נאמן לפסול את בנו כשאין לבנו בנים.

והניחה הגמרא שהברייתא אשר הביאה כראיה לרבינא עוסקת בנאמנות של גוי על פסילת בנו.

ודוחה הגמרא: אין מברייתא זו ראייה כמו רבינא, כי ההוא, האמור בברייתא היא — לענין "יכיר" בישראל איתמר.

שיכולים אנו ללמוד מדברי הכתוב שהאב נאמן לומר מי הוא בכור בניו לגבי ירושה, כך הוא נאמן לפוסלו לכהונה.

ועל זה אומרת הברייתא שאינו נאמן לפסול אלא את בנו ולא את בן בנו.

אבל נאמנות זאת היא חידוש בענין עדות, ולגוי אין אפשרות להעיד. וכשאומר נתגיירתי ביני לבין עצמי, הרי לדבריו גוי הוא, ואין עדות לגוי, ואינו יכול לפסול אפילו את בנו.

תנו רבנן: גר שבא להתגייר בזמן הזה, אומרים לו: מה ראית שבאת להתגייר?

וכי אי אתה יודע שישראל בזמן הזה דוויים, דחופים, סחופים [שפלים], ומטורפין [נעים ונדים ממקום למקום], ויסורין באין עליהם!

אם אומר: יודע אני, ואיני כדאי [כעת איני ראוי להשתתף בצרתך, והלואי ואהיה ראוי לסבול עמהם] — מקבלין אותו מיד.

ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות,

ומודיעין אותו עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני.

ומודיעין אותו ענשן של מצות.

אומרים לו: הוי יודע, שעד שלא באת למדה זו, של יהדות, אם אכלת חלב אי אתה ענוש כרת, ואם חללת שבת אי אתה ענוש סקילה.

ועכשיו, משתהיה יהודי, אם אכלת חלב, אתה ענוש כרת, ואם חללת שבת אתה ענוש סקילה.

וכשם שמודיעין אותו ענשן של מצות, כך מודיעין אותו מתן שכרן.

אומרים לו: הוי יודע, שהעולם הבא אינו עשוי אלא לצדיקים.

ב-מ וישראל בזמן הזה — אינם יכולים לקבל לא רוב טובה, שאם יחיו חיים טובים מאד, יש לחשוש שתזוח עליהן דעתם, ויחטאו, היות ויצר הרע מחזר אחריהם במיוחד כדי להחטיאם. ולא רוב פורענות.

ואין מרבין עליו בדברים, לאיים עליו שימנע מרצונו להתגייר, ואין מדקדקין עליו.

קיבל את מה שאמרו לו, אודות המצוות, עונשן ושכרן, ואודות עם ישראל, והסכים להיות ישראל — מלין אותו מיד!

נשתיירו בו במקום המילה ציצין, חתיכות בשר מעור הערלה, לפי שלא פרעו את עור הערלה לגמרי, והיו אלו ציצין המעכבין את המילה [וכפי שיתבאר להלן בגמרא אלו ציצין הן] — חוזרים ומלין אותו שניה.

וממתנינים לו עד שיתרפא מקום המילה, כדי שיוכלו להטבילו.

נתרפא, מטבילין אותו מיד.

ושני תלמידי חכמים עומדים על גביו, בשעת הטבילה, שבה הוא נכנס לכלל גירות, וצריך הוא לקבל על עצמו בשעה זו עול מצוות, ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות.

טבל, ועלה — הרי הוא בישראל לכל דבריו.

ובטבילת אשה לגירות —

נשים מושיבות אותה במים עד צוארה.

ושני תלמידי חכמים עומדים לה מבחוץ, ומודיעין אותה מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות.

אחד גר ואחד עבד משוחרר דינם ששוה לגירות, וכפי שיתבאר להלן.

ובמקום שנדה טובלת, במקוה של ארבעים סאה, שם גר ועבד משוחרר טובלין, אף על פי שאין טבילתם לטהרה כלל.

וכל דבר שחוצין בין בשרו למים בטבילה רגילה, שהיא לשם טהרה מטומאה כדי שלא יטמא האדם הטמא במגעו את הטהרות —

הרי הוא חוצין גם בטבילה של גר, ובעבד משוחרר, ובנדה הטובלת כדי לטהר לבעלה. אף על פי שכל אלו אינם טובלים כדי שלא יטמאו במגען את הטהרות.

אמר מר בכרייתא, בעמוד הקודם: גר שבא להתגייר, אומרים לו: מה ראית שבאת להתגייר?

ומודיעים אותו מקצת מצות קלות, ומקצת מצות חמורות.

מאי טעמא אומרים לו כך?

דאי פריש מלהתגיר — נפרוש, כי אין לנו ענין שיתגייר.

משום דאמר רבי חלבו: קשים גרים לישראל כמו ספחת, שהיא נגע.

דכתיב [ישעיהו יד] "ונלזה הגר עליהם, ונספחו על בית יעקב".